

Palveluista ja muista suoritteista perittävien taksojen ja maksujen yleiset perusteet

Kuntalain 14 § momentin 8 mukaan valtuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Yleisistä perusteista valtuusto voi päättää talousarvion yhteydessä tai erillisellä ohjeella.

Useista kunnan perimistä maksuista on säädetty tarkemmin erityislaitailla (esim. Vesihuoltolaki, Maa ja rakennuslaki MRL), jolloin noudatetaan myös erityislaitaissa annettuja määräyksiä.

Maksujen ja taksojen päättäminen kuuluu kunnanvaltuustolle, kunnanhallitukselle, asianomaiselle lautakunnalle tai muulle toimielimelle tai yksihenkilöiselle viranomaiselle sen mukaan, miten asiasta on säädetty tai määrätty lainsäädännössä, hallintosäädännössä tai muulla päätöksellä.

Kunnan taksoilla ja maksuilla tarkoitetaan sekä julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia maksuja.

Julkisoikeudellisella maksulla tarkoitetaan kunnan kannettavaksi laissa määrättyä suoritusta, jonka perusteista tai määrästä voidaan määrätä taksassa tai maksu voi olla vapaasti kunnan harkittavissa. Näitä ovat mm. rakennustarkastus- ja valvontamaksut sekä varhaiskasvatusmaksut. Julkisoikeudelliset maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Yksityisoikeudellisella maksulla tarkoitetaan maksua, jossa kunnalla kantajana on sama asema kuin vastaavan laitoksen omistavalla tai vastaavia palveluja tarjoavalla yksityisellä, yrityksellä tai muulla yhteisöllä. Näitä maksuja ovat mm. vesi- ja jätevesimaksut, venepaikkamaksut, ja erilaiset pääsymaksut. Yksityisoikeudelliset maksut perustuvat yleensä kunnan ja asiakkaan väliseen sopimukseen. Yksityisoikeudelliset maksut eivät ole suoraan ulosottokelpoisia, vaan ovat tuomiolla haettavia.

Kunnan palvelumaksujen määräytymisperusteissa tulee korostaa aiheuttamisperiaatetta, kustannusvastaavuutta, ja kysynnän ohjaamista. Perusteita ja maksuja harkittaessa tulee ottaa huomioon julkisoikeudellisten maksujen laissa tai sen nojalla säädetty määräytymisperusteet ja maksun suuruutta koskevat määrittelyt sekä hallinnon harkintavaltaa rajaavat yleiset periaatteet kuten yhdenvertaisuuden periaate.

Maksut voivat kuitenkin olla esim. eri käyttäjäryhmille tai käyttäjille erilaisia, kun maksujen erilaisuus ja eron suuruus on asiallisesti perusteltavissa. Yhdenvertaisuuslaki puolestaan kieltää syrjimistä ketään iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Sellainen peruste tai käytäntö, jolla on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytettävät keinot ovat asianmukaisia sekä tarpeellisia, ei kuitenkaan ole syrjivä, vaikka olisikin henkilöön liittyvä ja asettaisi eri käyttäjäryhmiä erilaiseen asemaan. Käyttäjäryhmittäinen maksujen eriyttäminen on siten mahdollista, kunhan samaan käyttäjäryhmään kuuluvia kohdellaan samalla tavoin.

Tätä ohjetta on sovellettava kaikkiin kunnan maksuihin.

Kunnan päätettävissä oleville julkisoikeudellisille maksuille ja yksityisoikeudellisille maksuille määrätään seuraavat hinnoitteluperiaatteet:

1. Lainsäädäntöön ja valtion viranomaisen päätöksiin perustuvat maksut

Maksut kannetaan lain, asetuksen tai viranomaisen määräämässä laajuudessa. Palvelu voi olla myös ilmainen, jos lainsäädännön perusteella maksua ei tule periä.

Mikäli maksun kantaminen periminen on jätetty kunnan harkintaan, pidetään pääsääntönä maksun kantamista täysimääräisenä laissa tai viranomaisen päätöksessä mainittujen perusteiden mukaisesti.

2. Maksut, joilla katetaan kohtuullinen osuus palvelujen kustannuksista.

Maksuja voidaan porrastaa siten, että ne tasaavat palvelujen kysyntää. Porrastus voidaan suorittaa esim. ajan, palvelun laadun, käyttäjäryhmän tai muun sellaisen tekijän perusteella. Tähän maksuryhmään kuuluvat esim. kansalaisopiston maksut.

3. Maksut, joilla katetaan palvelujen käyttökustannukset

Tähän maksuryhmään kuuluvat esim. kuntarakenteen palvelualueen maksut kuten kaavoitus, rakentaminen ja sen valvonta.

4. Maksut, joilla katetaan palvelujen kaikki kustannukset (käyttö- ja pääomakustannukset)

Tähän maksuryhmään kuuluvat esim. jätehuolto ja sisäinen palvelutoiminta.

5. Maksut, jotka mitoitetaan siten, että toiminnasta voi syntyä myös ylijäämää

Tähän maksuryhmään kuuluvat esim. vesihuoltolaitoksen maksut.